

מסירת הש"ס
 א. תוספתא בימי פ"ב כג.
 ב. שם ספרי דברים כב, א.
 ג. ראה מילתא דרשב"י כז, ד.
 ד. מדרש תנאים ודברים כב, א.
 ה. (נימוק זה) ב"ק קיח, ב.
 ו. (כל הענין בחיטת) בי"מ לא, א. ליק"ש תורה התקל.

גדרות

מאי נגנבה או אבדה לא יש בכתיב: **מאי לא**.
ושכיח דעיל יש בכתיב:
דשכיח בתיא **דעיל**
 ובכ"י: **ושכיח דעיל**.
מאי לעולם לא אפילו
מביתו יש בכתיב: **מאי לא**
אפילו ביתו ויש, וכן במקורות: **מאי לא אפילו**
בביתו ויש גורסים: **מאי לא אפילו לביתו** ויש כתיב ועוד שלא גרסו כל מלים אלה.
אלא בביתו יש בכתיב: **אלא לביתו**.
מאי לנינו ולחורבתו יש בכתיב: **מאי לנינו ולחורבתו היכי דמי**.

החיים

דנקטי להו ניגרא ברייתא
 הרגל הצאן וישאר בעל חיים בתנים הוא שהם הולכים במסלול קבוע, וחוזרים לידו או לפתח בהם לעיס בלילה וכן היה תונה בזמן התלמוד שרועה העיוני היה מחזיר את חזרי העירה, ומשם היו האנן הולכות כל אחת למקומה אולם כאשר כשב או עז חרנו ממתחם, ויוצאים למסלול אחר (דבר זה קורה על ידי אונס או פתיו מסיים) שוב אין לסמוך עליהם שישמרו את המסלול הקדום, ומשום כך בתמם שאבה וליפכך יצאה מדרכה הרגילה ולא עוד אלא שחובאק בית אחר (של המוצא), שוב אין לסמוך עליה שישמאר בריעות העולם, ולא תנא למקום אחר.

החזירה המוצא את האבדה למקום כזה שבו יראנה בעליה — אינו חייב עוד לטפל (להתעסק) בה. אם נגנבה או אבדה המציאה — חייב המוצא באחריותה. ונברר את האמור בכריתא: מאי פירוש נגנבה או אבדה? לאו [האם אין] הכוונה נגנבה מביתו ואבדה מביתו לפני שהחזירה? וכיון שאמרו שהיב באחריותה של גניבה ואבדה — משמע שדינו כשומר שבר שהיב בגניבה ואבדה, ולא כשומר הינם שפטור; ודחה רבה: לא, הכוונה היא שנגנבה או שאבדה ממקום שהחזירה, ובמקרה זה אף שומר הינם חייב כיון שהתשלם במשיה, שלא החזירה כראוי. והקשה רב יוסף על כך: והא קתני [והרי שנה] שם: אינו חייב לישלם בה, משמע שאין עליו עוד אחריות עליה! אמר ליה [רז] רבה: הכא [כאן] בסוף הברייתא, ששינוי שהיב באחריותה, במאי עסקינן [במה אנו עוסקים]? כגון שהחזירה במהרה שעה שבה אין בעל האבדה מצוי בביתו, ואין זו נחשבת השבה של ממש, ומשום כך אם נגנבה או אבדה האבדה — חייב באחריותה אף שהוא שומר הינם. ותרתי קתני [ושתי הלכות שונות שונות] שם, והכי קתני [וכך הוא שונה] כלומר כך יש להבין את הברייתא: החזירה בשחרית שהוא זמן שבו מצויים אנשים בביתם למקום שיראנה בעל האבדה וכיון ששכיח [מצוי] הוא דעיל ונפיק [והיו לה] [שנכנסו יוצא ודואה אותה] את האבדה — המוצא אינו חייב לישלם בה עוד, ואף אינו חייב באחריותה אם נגנבה או אבדה. והלכה נוספת: אם החזירה כצוהריים למקום שיראנה, דלא שכיח דעיל ונפיק, דלא הוה לה [שאינו מצוי] שהוה נכנס ויוצא בכותה שעה, שאינו רואה אותה [ונגנבה או אבדה — חייב באחריותה. ואם כן אין להוכיח כמאן. איתביה [הקשה לו] עוד רב יוסף לרבה ממה ששינוי בהמשך אותה ברייתא: לעולם המוצא אבדה הוא חייב באחריותה אם נגנבה או אבדה עד שיהזירנה לרשותו של בעל האבדה. מאי [מה] פירוש ההגנשה "לעולם", לאו [האם אין] הכוונה אפילו נגנבה מביתו של המוצא? ושמע מינה [ולמד מן] [כאן] כי המוצא אבדה כשומר שבר דמי [נחשב] אמר ליה [רז] רבה לרב יוסף: מודינא [מודה אני] לך בשומר אבדה של בעלי חיים שאברו שהיב בגניבה ואבדה, שכיון דנקטי להו ניגרא ברייתא [שכבר קצחו לעצמם צעדים דרין] שהם יוצאים ממסלול הדרים הרגיל שלהם, שהרי ראינו כבר שברחו למקום אחר, אבל הפצים אחרים שאינם הולכים בעצמם, ואברו — אין המוצא אותם חייב לשומרם יותר משאר שומר הינם. ומן הצד השני איתביה [הקשה לו] רבה לרב יוסף ממה ששינוי: נאמר בענין השבת אבדה "השב תשיבם" (דברים כב, א) ודרשו: "השב" — אין לי אלא שמשבי את הדבר בביתו של בעל האבדה, אם השיב לגינתו ולחורבתו מנין שגם כן קיים מצוה זו, ואינו אהראי עוד למציאה? תלמוד לומר "תשיבם", והכפלה זו באה לומר שקיים את המצוה מכל מקום בכל אופן. וזמנה נברר את הדברים: מאי [מה] פירוש "לגינתו ולחורבתו" השניים כאן? אילימא [אם תאמר] שהחזירם לגינתו ולחורבתו המשתמרת — אין בכך חידוש שקיים בכך המצוה, ופטור מאחריותו עליה, כי היינו [הרי זה] כמו ביתו, שהרי המקום נשמר וברשותו הוא!

החזירה — לאבדה. למקום שיראנה — עליה. שומר חנם פטור מגניבה ואבדה, וזמנא שכי חייב, כפרק "השולא" (בבא מציעא נז, ג). שחרית — שעת אינם צמימה. אלא בלתי מלוי כמלכמו כשהם. עד שיהזירו לרשותו של בעלם. מאי לעולם לא אפילו — הניחה מולא צמימו? וקמני: מינו מודינא לך — נאבדת בעלי חיים חייב המולא בגניבה ואבדה, ולאו משום שכל מולא, אלא משום דגניבה ואבדה זדוה פשיעוטה היא. דכיון דנקטו גריי ברייתא — כיון שלא שמונמוסן הן ללא — נעי נטיווטה מירמא, ולפילו הו שומר חנם חייב. אלא שומר אבדה דמטלטלו פטור מגניבה ואבדה. גריי — פשיעוטה. השב — השנה מעליהם נשמע. לגינתו ולחורבתו מנין — דמי ליה למולא כהשמו לגינתו דעלם.

תוספות

מזוה עקבדי, ולכל הוי כשומר שבר. והא דבעי לאוקמא פלוגתייהו דבריה ורב יוסף, והוי רבה כרבי אליעזר שהוא שמונ, ועוד קאמר: לימא דרב יוסף תנאי היא, ומסיק דרב יוסף ככולי עלמא, ומשמע דרבה ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כרבי אליעזר ולא כרבי עקיבא, דאי לרבי עקיבא ודאי הו שומר שבר — אי אפשר לומר כן, דעל כרחך לרבה אפילו לרבי עקיבא שומר חנם הוי. דביאילו מציאות" (בבא מציעא כט, א) לרבה לא הוי לרבי טרפון דמתיר להשתמש אלא שומר שבר, אם כן לרבי עקיבא לא הוי אלא שומר חנם.

לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגתייהו בשומר אבדה, אלא יאמר דלכולי עלמא שומר חנם הוי, ופלוגתייהו בדשמואל, דרבי עקיבא אית ליה דשמואל אבד קתא דמגלא אבד אלפא זווי, ורבי אליעזר לית ליה דשמואל. ורב יוסף כי מוקי פלוגתייהו בדשמואל — לא קאי רבי אליעזר כוותיה, שהוא פטור את המלוה באבדה אף מדמי המשכון, ולכך מוקי פלוגתייהו בשומר אבדה והוי כרבי עקיבא. וקאמר: לימא דרב יוסף תנאי היא — דרבה ודאי לאו תנאי, דמוקי פלוגתייהו בדשמואל. ומסיק דכולי עלמא אית להו דרב יוסף כו. והא דתנו בשבועות (מג, א): "סלע הלוינוני עליו ושתיים היה שוה" דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאר — מירי שאבד בפשיעה, לרבה דאמר שומר חנם הוי.

לא ממקום שחזירה — ואפילו שומר חנם חייב, דפושע הוא. לעולם הוא חייב עד שיחזירה כו' — היא סיפא דברייתא דלעיל בתוספתא דבבא מציעא (פרק שני עין שם), ולהכי דייק מינה פשר דחייב בגניבה ואבדה קאמר.

אמר ליה מודינא לך בבעלי חיים דכיון דנקטי להו גריי ברייתא כו' — וכגון שנגנבה באותו ענין שנגרי ברייתא גרמו לה להגב. ולעיל לא אסיק אדעתיה האי שניוא, דחשאת מצוי למימר דנגנבה או שאבדה דלעיל — מביתו קאמר. אי נמי, הך סיפא — אבדיה דוקא קאי, שנגרי ברייתא גרמו לה להאבד. אבל לענין גניבה — פטור, שאין גורמין לה ליגנב, ומשום הכי ברישא דקתני בהדיא נגנבה לא מצי לשנויי הכי.

לגינתו ולחורבתו המשתמרת שגינתו סתור, כראוי ונשמרים בה דברים, וכן פירוש "לגינתו ולחורבתו" השניים כאן? אילימא [אם תאמר] שהחזירם לגינתו ולחורבתו המשתמרת — אין בכך חידוש שקיים בכך המצוה, ופטור מאחריותו עליה, כי היינו [הרי זה] כמו ביתו, שהרי המקום נשמר וברשותו הוא!

קייובים

שהחזירה כצוהריים שבשעה זו אין אנשים מצויים בביתם אלא במקום עבודתם בשדה ובמקומות אחרים. כי כאשר מחזיר בשחרית. זה הוא זמן שבו הבעלים יוצאים לעשות מלאכתם. ומסתבר שיראו את האבדה ויחזירוהו למקום המשתמר. אבל כצוהריים הרי זה כאלו הפקיר את האבדה.

אפילו מביתו רשי ואחרים, הנורסים כניסה שלפניו מסבירים: אפילו נגנבה האבדה מביתו של המוצא, והראב"ד (וראה ברסותו) גרס: אפילו לביתו. כלומר, אפילו כשיחזירה לביתו של בעל האבדה, צריך שיהזירנה לרשותו ממש, למקום המשתמר, שעד אז מוטל עליו האחריות אם תאבד, כשומר שבר.

מודינא לך בתוס' (בחיורין ראשון) וכן הרשב"א אמרים שלאחר שאמר רבה דברים אלה נמילא חזר בו מחזירו לבי הקדשה הקדומה, וגם שם יכול לפרש שכוונתו בבעלי חיים, שיש פשיעה אם משאירם במקום שאינו שומר היטב. ובחיורין אחר אגרו התוס'

כי עדין קבא רבקה לתירונו הראשון, כי מיה שמודה בבעלי חיים מועיל לענין אחרות שייך בין גניבה.

אורה ההלכה

החזירה שחרית וכו' מי שמצא אבדה והחזירה בשחרית למקום שהבעלים נכנסים ויוצאים בו בשחרית — שוב אינו צריך לטפל באבדה, ואף שהוא מקום שאינו משממר. ודבר זה אמור רק בחפץ דומם ולא בבעלי חיים. (רמב"ם ספר נזיקין הלכות גזילה ואבדה פ"א ה"ז. שיע' ח"מ סו, א.)
 בבעלי חיים המוצא בעלי חיים חייב לטפל בהם עד שיכניסם לרשות הבעלים המשתמרת. אבל אינו צריך להודיעם. (שם).

הכל צריכין דעת בעלים — גונז וגזל, או אחד מאלענע זומרין שהחזיר — נרין להודיע לבעלים, וחס לא הודיעו חייב המחזיר בלתי ריווחן. טענת גנב — לפטור עצמו על ידי גנב, שטוען: נגנבה הימנו האבידה שמלאכה, ונמלא שדניו הוא — משלם משלמוי כפל כנגמי ענמו. דרשטין צפיק "מרוצה" (כפא קמא כ"ג, ב): "ואם לא ימלא הגנב" —

חס לא ימלא כמו שאמר אלף הוא ענמו גנבו, וכתיב במריה "אם שני". אי אמרה בשלם שומר אבידה כשומר חנם דמי — משום הכי משלם כפל, דהוי בני לפטור נפשיה בטענת גנב. קרנא בני שלומי — מעיקלה כי טעין נגנבה הוא מחייב נפשיה לשלמוי קרנא. טענת לטטים מזויין — גנב מזויין נטל הימנו חזקה. לקח פטר נפשיה בטענת אונס. לטטים מזויין גזלן הוא — ונטענת אונס פטר נפשיה. וכלל — בטוען טענת גנב הוא, דכתיב ביה רחמנא (דמתיב) "ויוגב מתיב הליש" (שמות כג). גנב הוא — ומשלם כפל. וכן הפטור ענמו בטענת לטטים מזויין. וענין מיוז — לא מייחז שומר שזר עליה חס אמר אמו, דהא חס.

תוספות

אלא לגינתו שאינה משתמרת — פירש: אלא ברוח מצויה. ושמע מינה כשומר חנם דמי, דכלתה שמירתו.

קרנא בני שלומי — וכיון שחייב עצמו לשלומי בשוין — אפילו נמצא שגנבו פטור מכפל.

כגון שטענו טענת לטטים מזויין — תימנא: אמאי מוקי לה בלטיסטיס מזויין ודחיק למימר דגנב הוא? לוקמיה כגון שטענו טענת גניבה באונס — שנגנבה ממנו באונס גדול, כגון שממר כספים בחפירה בקרקע שאי אפשר לנגבם אלא במחילות תחת הקרקע, דהוי אונס כליסטיס מזויין. או אם בא עליו חולי של שירוף הדעת או שיהנה נפלה עליו באונס, או אונס אחר שאינו יכול לשמור. ולרבה דפטר בסוף "הפועלים" (בבא מציעה ג"ג, ע"ב) על בעידנא דניילי אינשי או דגם בעידנא דנימי אינשי, משכחת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דניילי או בעידנא דנימי אינשי. ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם, מכל מקום שמיכתה, כדפרשתי: ויהוה איכא למימר דהכא לא חייש כיון דמשני שפיר בלטיסטיס מזויין, וסבירא ליה דגנב הוא. ובסמוך נמי אברייתא דפרקי יאלא אם אמרת: הוה מצי למימר נמי: וליתעמך גדולן הוא אכתי תקשי לך דמצינו שומר שוכר משלם כפל בטוען טענת גנב באונס. אך בההוא קל וחומר דאין עליו תשובה קשה, דבפרק "השואל" (שם ע"א) מסיק עלה דקסבר האי תנא לטטים מזויין גזלן הוא. ומה בכך? אכתי יש עליו תשובה, דמה לשומר שוכר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב באונס? ואין לומר דכיון דגניבה באונס לא שכיח לא חשיב פריכא, אבל לטטים מזויין שכיח טפי — דבכמה מקומות פריך מחומרות דלא שכיחי. ועוד, אף על גב דלא שכיח יכול לטוען כן? ונראה לריבנו יצחק: דכיון שחייב הכתוב שומר שוכר בגניבה, וסתם גניבה קרובה לאונס, כדאמרין ב"השואל" (שם) — סבירא הוא דבכל ענין שתהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו באונס גנור, ואף על גב דבלטיסטיס מזויין, דהיינו שגויה דקרא, פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר. ודוחק.

עיונים

לגינתו שאינה משתמרת כלומר, שאינה משתמרת במיוחד, ומכל מקום היא משתמרת ברוח מצויה, שאם לא כן בודאי אף שומר חנם חייב שהרי פשיעה היא זו (הוס'). הכל צריכין דעת בעלים וכל זמן שלא הודיע לבעלים שהוא משיב להם את הדבר (כגון גזלה שגול מנה) לא קיים מצוות השבה. ואחרונים דנו בסברה של חילוק זה. האם התנהגו היסטורית היא שבמקום שצריך השבה צריך דעת בעלים, ורק באבידה משום ריבוי הלשון בכתוב ("השב חשיבים") מפרשים: השבים מכל מקום. שאף השבה שאינה מועילה מועילה לענין זה. או שמא בשאר דברים כיון שנתילת היא מיד הבעלים, הרי אין החזרה מתקיימת אלא כאשר מחזיר מרעתם. ואילו אבידה שהמוצא אותה מנאה בעצמו, ולא מיד הבעלים — מולמדנו הכתוב שאין צריך דעתם במונ שמשביב להם.

טענת ליסטים מזויין סברת רב יוסף בזה נראית מוזרה: שהרי מצד אחד הוא אומר שליסטים מזויין הוא סוג של אונס, ואינו בכלל גניבה, ואם באמת לקח ליסטים מזויין את החפץ מידו — הריהו פטור מלשלם עליו. ומאידך אנו אומרים שטוען טענת שקר של ליסטים מזויין הוא חייב כפל בטוען טענת גנב. ועוד שאלו בתוס' מודיע נדחק רב יוסף להעמיד דבר זה בלטיסטיס מזויין, ולא בגניבה באונס, כגון ששמר כראוי? והסבירו בתוס', שבכלל צריך לומר שגניבה היא ענין של אונס (שלא כאבידה שהיא בעיקרה תוצאה של רשלנות). ומשום כך אין חילוק בין גניבה פשוטה שמקורה ברשלנות מסיימת, ובין גניבה שלא היה השומר יכול למנוע אותה. ולכן גם בכל מקרה שהחפץ

אלא פשיטא (פשוט) שהכותנה היא שהחזיר לגינתו שאינה משתמרת ולהחזרה שאינה משתמרת, ואף על פי כן אינו אחראי עוד על המציאה. שמע מינה (למד מכאן) כי כשומר חנם דמי (נחשב) המוצא ולא יורה, ודי לו בהשבה שכחו! אמר ליה (ג' רב יוסף): לעולם תפרש כי הכניסם לגינתו המשתמרת ולהחזרהו המשתמרת, ודקא קשיא (ומה שהיה קשהו לך: היינו (הרי זה) כמו ביתו, ומה החידוש בדבר? יש בכל זאת חידוש, כי הא קא משמע לן (דבר זה משמיע לנו) דלא בעינו (נשאין אנו צריכין) במקרה כזה דעת בעלים, שאין צריך להודיע לבעל האבידה שהחזיר לו אבידתו, וכדברי ר' אלעזר. שאמר ר' אלעזר: הכל כל החייבים בהשבת חפץ לבעליו (כגון שומר או גנב) צריכין דעת בעלים להודיע להם שהחזירו להם את השיך להם, חרין מהשבת אבידה, שהרי ריבתה בר תורה במשיב אבידה השבות הרבה שנאמר בלשון ריבוי "השב חשיבים" ללמדנו שאם החזירה אף בלא דעת הבעלים — הרי זו השבה. אמר ליה (ג' רב יוסף): ואת לא תסבירא (ואתחא אינך סבור) ששומר אבידה כשומר חנם דמי (נחשב)? והא (הרי) אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: הטוען טענת גנב באבידה אדם שמצא אבידה וטוען שנגנבה ממנו, ולכסוף נמצא שהוא לקחה לעצמו — משלם תשלומי כפל כאילו הוא עצמו גנב. ומעתה נשאל: אי סלקא דעתך (ואם עולה על דעתך) שמוצא האבידה שומר שוכר הוי (הוא). אמאי (מדוע) במקרה זה הוא משלם תשלומי כפל? הרי קרנא בני שלומי (את הקרן בלבד צריך הוא לשלם) שהרי שומר שוכר חייב ממילא בגניבה ואבידה, וכיון שבדבריו חייב עצמו לשלם את ערך החפץ — אין מקום להחשיבו כגנב! אמר ליה (ג' רב יוסף): הכא במאי עסקינן (וכאן במה אנו עוסקים) כגון שטוען המוצא טענת לטטים מזויין (שורד מזויין בנשק), שכא ונטל את המציאה מידו, ובליסטיס מזויין פטור אפילו שומר שוכר. וכיון שטוען טענת שקר שעל ידה הוא נפטר לגמרי מחובתו, אם לכסוף נמצאה האבידה אצלו — חייב הוא לשלם כפל כטוען טענת גנב. אמר ליה (ג' רב יוסף): ליתטיסטיס מזויין הלוא גזלן הוא ולא גנב, וכיצד אפשר לקרוא לזה "טוען טענת גנב"? אמר ליה (ג' רב יוסף): שאני אומר כי לטטים מזויין, כיון דמיטמר מאינשי (שמחחובא מבני אדם) ואינו גדול בגלוי לעיני כל — גנב הוא להחשיב טוען טענת לטטים מזויים כטוען טענת גנב, ולכן כיון ששומר שוכר נפטר בטענה זו, שהרי עבדו אונס הוא זה, אם נתברר שהיה זה טענת שקר — משלם כפל, כדון שומר חנם הטוען טענת גנב בפקדון ונמצא אחר כך הדבר בידו. איתיביה (הקשה לו) אביי ממה שטינו בביריתא:

אָלָא פְּשִׁיטָא, לְגִינְתּוֹ שְׂאִינְה מְשַׁתְּמַרְתּ וְלַחֲזַרְבְּתּוֹ שְׂאִינְה מְשַׁתְּמַרְתּ. שְׁמַע מֵינְה: פְּשׁוּמֵר חֲנָם דְּמִי! — אָמַר לֵיהּ: לְעוֹלָם לְגִינְתּוֹ מְשַׁתְּמַרְתּ וְלַחֲזַרְבְּתּוֹ מְשַׁתְּמַרְתּ, וְדָקָא קָשְׁיָא לָךְ: הֲיִינוּ בֵּיתוֹ! הָא קָא מְשַׁמַּע לָן דְּלָא בְּעִינּוּ דְּעַת צְרִיכִין אֲלֵעֲזֹר. דְּאָמַר רַבִּי אֲלֵעֲזֹר: הֵכֵל צְרִיכִין דְּעַת בְּעָלִים, חֲרוּץ מִהֲשַׁבְת אֲבִידָה, שְׁהָרִי רִיבְתָהּ בּוֹ תוֹרָה הַשְּׁבוּת הַרְבָּה. אָמַר לֵיהּ אֲבִי לְרַב יוֹסֵף: רְאָתָּ לָא תְּסַבְּרָא דְשׁוּמֵר אֲבִידָה פְּשׁוּמֵר חֲנָם דְּמִי? וְהָא אָמַר רַבִּי חִיָּיא בְּרַ אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַטּוֹעֵן טַעְנַת גֵּנָב בְּאֲבִידָה — מְשַׁלֵּם תְּשׁוּלָמִי כֶּפֶל; וְאִי סִלְקָא דְּעַתָּךְ שׁוּמֵר שְׁכָר הָוִי, אֲמַאי מְשַׁלֵּם תְּשׁוּלָמִי כֶּפֶל? קֵרְנָא בְּעֵי שְׁלוּמִי! — אָמַר לֵיהּ: הֲכָא בְּמַאי עֲסָקִינָן — יִגְלוֹן שְׁטוֹעֵן טַעְנַת לְטָטִיס מְזוּיָין. — אָמַר לֵיהּ: לְיִסְטִיס מְזוּיָין גִּזְלָן הוּא! — אָמַר לֵיהּ, שְׂאִינְי אֹמְרִי: לְטָטִיס מְזוּיָין, כִּינָן דְּמִיטְמַר מְאִינְשֵׁי — גֵּנָב הוּא. אִיתִיבֵיהּ:

מסורת הש"ס
ה. בימי שם וראה ב"ק שם. ליקיש שם שטא.
ו. ב"ק ס"א. ק"ב, ירושלמי שבעות פיו חיה. שם פ"ח ה"ג.
ז. ראת ירושלמי שבעות פיו חיה.
ח. בימי ש"א, וראה שם כ"א.
ט. ב"ק ע"ב.

גדרות

שהרי ריבתה בו יש בכת"י:
שהרי ריבתה.
כגון שטוען יש בכת"י: כגון שטוען.
שאני אומר לטטים ויש שנסו: שאני ליסטיס.

נגב ממנו חייב שומר שוכר. ואולם בלטיסטיס מזויין אמרה התורה במפורש שיהא פטור (שהרי זה בכלל 'נשמה') שהריהו כשאר אנוסים, שאינם חייבים על כך, ואולם משום שהוא גנב — תחישב טענת שקר של לטטים מזויין טענת גנב לחייב כפל. אבל אחרים טענו כי אין חילוק בין סוגים שונים של גניבה באונס, שכולם פטור שומר שוכר, ולפיכך כשם שיתחייב כפל בטוען טענת לטטים מזויין — יתחייב כן בכל טענת גניבה באונס (ראה שו"ע ח"מ ש"ג, ב).

אורה ההלכה

לעולם לגינתו המשתמרת המוצא חייב לטפל באבידה שמצא עד שיכניסה לרשות הבעלים המשתמרת. אבל אינו צריך להודיעו. (רמב"ם שם. שו"ע שם).
הכל צריכין דעת בעלים גנב או גזלן שהחזיר את החפץ למקומו עדיין חייב באחריותו בשלמותו עד שיעדו הבעלים שהחזירו. אבל אם לא ידעו הבעלים שנגנב — אינו חייב להודיעו שהחזירו, עד מנת להיפטר מאחריותו. ואם היה זה גזל חיים בין כה וכה חייב להודיעו. (רמב"ם שם הלכות גניבה פ"ד ה"י. שם הלכות גזילה ואבידה פ"א ה"ח. שו"ע שם ש"ג, א).

טוען טענת ליסטים מזויין הטוען טענת גנב באבידה ושכע ואחר כך באו עדים שהאבידה ברישותו ושקר טען — משלם תשלומי כפל. והוא שטוען שנגנבה בלטיסטיס מזויין שפטור מחמת האונס. וכדברי רב יוסף. (רמב"ם שם ה"ד).